

GUTENBERG

Helsingin Kirjainpääntäjien yhdistyksen ulosantama — Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors

Helsingfors, Helsingfors Central-tryckeri, 1895

III vuosik. N:o 9 * 1895 III ärg.	Tilauhintia: — Prenumerationspris: Koko vuosikerta . . . . . } 4 m. Helt år . . . . . } Postim. siihen luettuna. — Postportot inber.	Toimitus: — Redaktion: K. I. Forsman — J. A. Snell (Ansvarig — Vastaava)	Ilmoitushinta: — Annonpris: Petiiti-riviltä . . . . . } 35 p. Per petitrad . . . . . }	Toukokuu 15 M a j
--	--	---	---	--

Typografernes förenings i Helsingfors funktionärer:

Bestyrelsen sammanträder hvarje tisdag kl. $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 10 e. m. i föreningslokalen.
Ordförande: J. A. Snell. Adress: Finska Litteratursällskapets tryckeri.
Viceordförande: H. J. Forsström. Adress: V. Pettersson & C:os tryckeri.
Sekreterare: E. Wahlstein. Adress: Päivälehtis tryckeri.
Kassör: G. Ehnberg. Adress: Päivälehtis tryckeri. Träffas å föreningslokalen den 2:dra och 17:de i hvarje månad kl. 8—9 e. m. och vid månadsmötena.
Bibliotekarie: K. Kalenius. Adress: Finska Litteratursällskapets tryckeri. Träffas å lokalen alla fredagskvällar kl. 8—10.
Materialförvaltare: K. Roine. Adress: Finska Litteratursällskapets tryckeri.
Kontrollör: C. A. Bernström. Adress: Nya Pressens tryckeri.
Festbestyrelsens ordförande: V. Kumpu. Adress: Päivälehtis tryckeri.

Typografernes förenings lokal (Vladimirgatan 12) hålles öppen alla dagar från kl. 8 f. m. till 12 p. n. Tel. 15 29.

Helsingin Kirjainpääntäjien yhdistyksen virkailijat:

Toimikunta kokoontuu joka tiistai k:lo $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 10 i. p. yhdistyksen huoneistossa.
Puheenjohtaja: J. A. Snell. Osote: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino.
Varapuheenjohtaja: H. J. Forsström. Osote: V. Pettersson ja Kumpu kirjapaino.
Sihteeri: E. Wahlstein. Osote: Päivälehtien kirjapaino.
Rahastonhoitaja: G. Ehnberg. Osote: Päivälehtien kirjapaino. Tavataan yhdistyksen huoneistossa joka 2:nen ja 17 p. kuukaudessa k:lo 8—9 i. p. ja myöskin kuukauskokouksissa.
Kirjastonhoitaja: K. Kalenius. Osote: Suomalaisen Kirjallisuuden seuran kirjapaino. Tavataan yhdistyksen huoneistossa joka perjantai-iltä k:lo 8—10.
Kalustonhoitaja: K. Roine. Osote: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino.
Tarkastaja: C. A. Bernström. Osote: Nya Pressenin kirjapaino.
Juhlatoimikunnan puheenjohtaja: V. Kumpu. Osote: Päivälehtien kirjapaino.
Kirjainpääntäjien yhdistyksen huoneisto (Vladimirinkatu 12) pidetään avoinna joka päivä k:lo 8 a. p. k:lo 12 i. p. Tel. 15 29.

Kirjanp. Yhdistys,

toimeenpanee

Huvimatkan

Pietariin

1, 2 ja 3:tenä p:nä kesäkuuta.

Pilettien hinnat ovat:

Hyttipaikka . . . . . 18 m.
Kansipaikka . . . . . 10 »

Juhlatoimikunta.

Gutenbergin tilausmaksuja

on saapunut hra J. Nordmanilta Maarianhaminasta, 6 tilaaj. Simeliuksen kirjap., 1 tilaaj. Hufvudstadsbladetin kirjap., 8 tilaaj. Uuden Suomettaren latojilta sekä 11 tilaaj. Suomalaisen Kirjallisuuden seuran kirjap.

O. Lindstedt.

Prenumerationsafgifter för Gut.

ha influtit från: J. Nordman i Mariehamn, 6 prenumeranter fr. Simeli tr., 1 pr. fr. Hbls tr., 8 pr. fr. Usui Suometars sätterti samt 11 pr. fr. Finska Litt. tryckeri.

O. Lindstedt.

Typografernes Förening

anställer

Lustfärd

till

S:t Petersburg

den 1, 2 och 3 juni.

Biljettpriserna äro:

Hyttplats . . . . . 18 mk
Däckplats . . . . . 10 »

Festbestyrelsen.

Ett ord för våra elever.

I frågan om arbetarnes sommarferier borde tryckeriernas elever icke blifva bortglömda. Är någon i behof af en kortare sommarledighet, så är det just de unga, växande eleverna. Men ack, hvar och en är sig själf närmast; gäller det den ena eller andra förmännen, hafva vi alt för lätt att, då vi själfva framhålla våra önskningsmål, glömma att lägga ut ett ord äfven för dem, hvilkas åsikter ej efterfrågas och hvilkas ord ej gäller något i laget, m. a. o. för dem som om några år stå på samma plats i ledet som vi eller fylla våra platser.

Tänka vi öfver elevens ställning inom tryckeriet, finna vi att han ej dansar på rosor de första åren. — Sanningsenligt måste det dock erkännas att eleverna i våra dagar hafva det långt bättre än förr. — Från den dag eleven tages i lära, d. v. s. då han ställes vid kasten eller prässen, är han underkastad en noggrann uppsikt, så att han har svårt att fuska bort tiden, hvilket i och för sig ej är annat än godt för eleven själf, ty han vänjes därigenom vid ordentlighet och flit. Tröttande blir det regelbundna arbetet dock till en början för honom, hvartill kommer att han stundom får förrätta mindre hälsosamma sysslor än det vanliga arbetet, såsom uppsättning af svibel, rengöra stilar och kaster samt pusta desamma.

Hvem minnes ej huru man längtade efter frihet den första sommaren man stod vid kasten, detta kanske mera till följd af att man förut om somrarna varit van därvid än af värlig känsla efter hvila. Men ända tills nu har det ej varit brukligt att bevilja eleven någon sommar-rast, hvilken säkert vore nyttigast under hans växande år. Efter två eller tre år blekna hans kinder redan märkbart och ej sällan bär han vid myndighetsåldern fröet till sin dödsorsak inom sig.

Nästän på hvarje tryckeri kunde elevernas arbete under sommarmånaderna ställas så, att de turvis skulle kunna erhålla sommarledighet, utan att något nämnvärdt omak därigenom för tryckeriet skulle uppstå, då det ju är känt

att rörelsen är mindre sommartid. Men det är ej nog med att eleven erhåller sommarferie, ty han är vanligen från ett fattigt hem, hvilket ej har råd att undvara den Lön, äfven om den är liten, hvilken skulle frändragas familjen om han toge sig ledig. Derfor begär eleven ej ens ledighet, om han ock vet att han skulle erhålla sådan med löneafdrag.

När nu sommaren åter står på och en god gärning kunde göras för de unga eleverna, vädja vi till våra principaler och faktorer att öfvertänka denna behjärtansvärda sak och göra något därtill. Det anstår ej oss att uträkna den förlust som tryckeriet skulle få vidkännas om eleverne finge t. ex. två veckors sommarferie, men vi tro dock att skadan ej blefve betydlig. Eleven skulle säkert efter sin sommarferie med större arbetslust och friskare krafter taga i tu med arbetet och sålunda godtgöra välgärningen samt mängen god typograf med hälsa kunna räddas åt yrket.

Siemen, jota on hoidettava tulevaisuuden varalle.

Meidän maamme on tähän saakka onnellisesti kyllä säilynyt sellaiselta vihalta pääoman ja työntekijäin välillä, kun on olemassa Euroopan suuremmissa sivistysmaissa, ollen niissä nykyisen yhteiskuntajärjestyksen alituisena uhkana. Syytä sellaiseen vihamielisyyteen meillä ei kenties olekaan niin paljon kuin muualla, kenties myöskin hidasmainen luonteemme on ollut esteenä ettei sellaiset aatteet meidän keskuudessa alaa saa. Emme kuitenkaan saa olla aivan varmat siitä, ettei meidänkin vuoromme joskus tule läpikäydä sama kiirastuli, mikä jo muualla ilmitulessa palaa. Eikä maamme niinkään vapaa sellaisista aatteista ole kuin pinnalta katsoen luulisi. Olisi siis hyvä, jos meidänkin vuoromme joskus tulee, olla varustettu sellaista vastustamaan. Englannissa on menestyksellä suurien riitaisuuksien aikana pääoman ja työvoiman välisissä riidoissa välittäjänä käytetty sovintotuomareita. Sitä on koetettu, kuten sanottu, hyvällä menestyksellä.

Selkkausten jälkeen 1900-vuoden lopulla sopivat kirjapainonisännät ja kirjaltajat keskinäisten erimielisyyksiensä ratkaisemiseksi perustaa sovinto- eli kompromissilautakunta. Tämän asettamista ehdottivat työmiehet etupäässä sentähden, että palkkaustariffi siten tulisi suojelluksi mielivaltaisuuksilta, kun sovintolautakunnan ratkaistavaksi voitaisiin lykätä kaikki riita-asiat. Isännät halulla hyväksyivät tämän ehdotuksen varsinkin siitä syystä, että siten tulevaisuudessa vältettäisiin sekä heitä että työläisiä vahingoittavia eripuraisuuksia. Kirjoitus lokakuun 25 p:ltä 1891, lehtori K. Göös in isäntien puolesta allekirjoittama, ehdottaa tähän sovintolautakuntaan »valittavaksi kaksi henkilöä isäntien ja kaksi kirjaltajain» puolesta, jotka sitte valitsevat jonkun tasapuolisen lakimiehen puheenjohtajaksi. Ellei yksimielisyyttä puheenjohtajaa valitessa saavuteta, pyydetään siksi paikkakunnan ammatintarkastaja.

Ehdotuksen hyväksyminen synnytti yleistä riemua työväestön keskuudessa. »Nyt meillä on oma tuomioistuim, jonka ratkaistavaksi voimme

lykätä asiamme, jos väärinkäytöksi ilmestyy. Emme siis ole turvattomia, eikä meidän enää tarvitse viimeistä keinoa käyttää», sanottiin. Herättipä tämä päätös muittenkin ammattilaisten huomiota ja kunnioitusta. Kirjanpainajain yhdistys valitsikin vuosittain kaksi jäsentä sanottuun lautakuntaan. Tiedossamme ei ole onko isännät muulloin kuin 1891 valinneet siihen edustajia. Sen kumminkin tiedämme ettei yhtäkään istuntoa vielä ole pidetty, ei yhtäkään asiaa sen ratkaistavaksi jätetty. Onko syynä se, että ajat ovat niin kultaist ettei kenelläkään siihen ole syytä ollut? Ei suinkaan, sen kyllä jokainen tietää. Tariffia on monestikin polettu, ja ainakin ensi aikoina kuuli usein sanottavan että se ja se asia tarvitsisi auttaa sovintolautakunnan ratkaistavaksi. Mutta sovintolautakunta on ollut ainoastaan paperilla. Nyt siitä tuskin enään puhutaan muuten kun joskus ivalla.

Sanoimme jo että kirjaltajat vuosittain valitsivat siihen edustajia. Tässä on viime vuosina välinpitämättömäksi tultu, arvattavasti sentähden ettei lautakuntaa todellisesti ole olemassa. Viimeksi valittiin siihen jäsenet helmikuussa vuonna 1893.

Älkäämme kumminkaan jättäkö tätä pientä siementä hoitamatta. Siemenestä puu kasvaa. Niin tässäkin. Toivoa emme saata, niinkuin jo ylempänäkin on sanottu, että me pääsemme ilman samoja koetuksia kuin muutkin kansat kokevat. Hyvä on silloin herättää sovintolautakunta uudestaan eloon.

Siis, Kirjanpainajain yhdistys, jäseniä siihen on joka vuosi vast'edeskin valittava.

Typografernes maj-utfärd.

Söndagen den 5 maj hade föreningen, i likhet med hvad fallet varit under tidigare år, föranstaltat en allmän utfärd, för att hälsa våren välkommen i naturens sköte. Himlen visade sitt fagraste leende och den strålande solen sparade ej sin lifigifvande makt öfver tunga sinnen.

Afmarschen skulle företagas från Arkadia teatern kl. 8 på morgonen, men redan långt före denna tid iakttag man huru deltagarne alt mer och mer samlades på mötesplatsen. Kl. 1/2 9 satte sig tåget i rörelse, företrädt af föreningens såväl sång- som musikkåre. Målet gälde det natursköna Fölisön, dit man under den bästa stämning, tack vare såväl musikens som sångarnes flitiga underhåll, vid 10-tiden ankom. Anlände till ort och ställe började litet hvar känna huru »luften suger», hvarför de medförda förfriskningarna hade strykande åtgång. Sedan man efter bästa förmåga tillfredsstält den fordrande aptitens kraf, började deltagarne i skilda kottier se sig om efter andra njutningar, af hvilka vistelsen ute i den fria naturen i rikt mått skänker.

Plötsligt ljuda fanfarer, allas steg och blikkar riktas mot den plats hvarifrån signalen gifvits. Den mera officiella delen tager nu sin början i det hr C. A. Bernström framträder för de församlade och hälsar dem välkomna ut i naturen. Tal. framhåller huru som arbetarne i andra delar af världen begagna sig af den 1:sta maj såsom en allmän demonstrationsdag för olika ändamål, alla dock mer eller mindre riktade på förbättrande af arbetarnes ställning. Våra maj-utfärder hafva måhända — menade talaren — ej fullt samma radikala afseende som de stora kulturländernas arbetare majdemonstrationer, utan våra maj-utfärder bar mera prägeln af en glädje och vår-fest; strängt taget tykte han sig märka att de hos oss hade en dubbel betydelse. Härefter påpekade talaren behöfvat af en allmänare tillslutning till föreningsvärksamheten och härmed förenade organisationssträfvanden, samt påvisande nödvändigheten af att de män som uppoffra sig för käreans allmänna bästa, erhålla understöd af medlemmarne. Fattade arbetarne rätt de för-

delar som en stark organisation erbjöd dem, skulle många af de olägenheter som nu inom yrkena existera lätt nog kunna öfvervinnas, och arbetarne draga den fördel, som deras möda kräfver. Tal. slutade med att utbringa ett lefve för arbetare-organisationernas framgång, hvilket af de närvarande lifligt senterades.

Härefter höll hr K. Kalenius ett kort men kraftigt tal för enigheten inom föreningen.

Sedan ytterligare hr J. Holmberg m. fl. bidragit till festens höjande, vidtog omväxlande sång och musik. Vid musikens toner trädde en liflig dans, som slutade först då det gafs signal till uppbrott kl. 4 e. m. Festbestyrelsens, såväl som sång- och musikkåreerna, hvilka väsentligen bidragit till den lyckade festen, förtjäna ett särskildt tack.

Tilläggas kan att årets maj-utfärd var en af de mest lyckade och härliga i sitt slag, samt att deltagandet i denna var större än under något tidigare år.

—m.

Kirje Pietarista.

27/IV 95 (v. 1.)

Kuten tiedetty ei kesäiseen aikaan tee kenenkään mieli kirjoittaa. Päätin nyt kumminkin koota pienet muistelmani sekä lähettää ne Gutenbergiin julkaistavaksi, vaikka pahoin pelkään että joutuvat, kuten moni muunkin tällainen »nerontuote», suoraa tietä hrain toimittajain pöydän alla sijaitsevaan romukoppaan.

Töitä on täällä ollut talven pitkään jotenkin paljo jokaisessa kirjapainossa. Tosin viime syksynä heti H. M. Keisari-vainajan kuoleman jälkeen lamautui hetkeksi toiminta kirjapainoalallakin, vaan vähä sen jälkeen meni kaikki kuten ennenkin, kenties vielä kiireemminkin. Ja täällä myöskin otetaan huomioon että »aika on rahaa», sillä harvoinpa annetaan työntekijälle siksi paljo aikaa että saisi työn mieleisekseen, vaan kaikki käypi tulisella kiireellä. Ja kun ottaa huomioon että täällä löytyy noin sataviisikymmentä kirjapainoa, ja monessa yli kaksikymmentä konetta sekä rotatiooni koneita ynnä muita ja kun useimmissa työskennellään yöt päivät, niin se ei ole aivan vähäinen määrä mitä täällä kirjallisuutta ilmestyy.

Mitään erittäin vaikeata täällä ei ole paikan saanti enempi painajalla kuin latojallakaan, kunnan vaan siksi paljon taitaa maan kieltä että toimeen tulee. Tosin esim. painaja voi toimeen tulla saksankielelläkin, vaikka se onkin vähän hankalaa alussa, siksi kun vähän perehtyy venäjänkieleen. Tavallisesti täällä paikkaa hakiessa ei kysytä mitään työtodistusta, paitsi valtion kirjapainoissa. Jos tarvitaan miestä, annetaan hänelle koetyö tehtäväksi; jos voipi sen tyydyttävästi tehdä niin jääköön paikallensa, muussa tapauksessa laputtakoon muille markkinoille. Palkkaehdot ovat kenties suhteellisesti paremmat kuin Suomessa, mutta elanto myöskin kalliimpi.

Suomalaisia kirjanpainajia täällä ei tietääkseni ole kuin viisi, joista, näin ohimennen sanottuna, ainakin yksi ei valitettavasti tahdo tietääkään olevansa suomalainen ja oman kertomuksensa mukaan ei tahdo olla missään tekemisissä suomalaisten kanssa, jota tekonsa ylimalkaan osoitavatkin. Saksalaisia on tänne paljo viime aikoina siirtynyt, semminkin painajia, kotomaassaan nykyään vallitsevien hucnojen aikojen tähden.

Ensimmäinen venäläinen graafillinen näyttely, joka täällä avattiin yleisölle viime Helmik. 20 p. (v. 1.), sijaitsee n. k. Suolalinnassa. Näyttelyn 12 osastoa eli ryhmää sijaisevat kaikki eri huoneissa ja tekee näyttely kokonaisuudessaan hyvän vaikutuksen. Painokoneita on noin parikymmentä kappaletta, joiden joukossa yksi Marks'in kirjapainosta tuotu rotatioonikone, jossa osa kuvalehteä »Niva» painetaan. Koneita käyttää sähkö. Huomiota herättää myöskin eräs vanha puukone Pietari Suuren ajoilta (rak. 1721), joka vanhana palvelijana vielä ar-

vokkaana seisoo nykyisten koneiden rinnalla. Kone on aikoinaan ollut Senaatin kirjapainossa.

Suomalaisia näyttellepanijoita ei ole kuin kaksi, nim. F. Tilgmann H:gistä ja P. Wahl & C:o Wiipurista. F. Tilgmannin kirja- ja kivipainonäytteet ovat kyllä näkyvällä paikalla; P. Wahlilta on sähködynamoita. — Historiallinen osasto on erittäin arvokas, (Suomellakin on siinä oma sijansa eli ryhmänsä). Siinä nähdään m. m. kaksi kuvaelman tapaista, joista yksi esittää ensimmäistä kirjapainotaloa Moskova v. 1564, jolloin kirjapainotaito tuli Wenäjälle, sekä ensimmäistä venäläistä kirjanpainajaa Ivan Feodoroffia kirjapainossaan koneensa ääressä työskennellen.

Näyttelystä olisi vielä paljonkin mainittavaa, mutta pelkään jo ottaneeni liiaksikin tilaa Gut. kapeilla palstoilla. Koska teillä näkyy olevan tekeillä huvimatka tänne, kehoitan teitä miehissä ja naisissa siihen osaa ottamaan. Ette kadu kauppojanne. Siis terve tuloa!

Ennenkuin lopetan kirjeeni, kerron pienen esimerkin, miten täällä yleisiä asioita toisinaan arvostellaan.

Muutamit tšekäläiset lehdet ovat nimittäin ilmausuneet mielipahansa sen johdosta, kun ei Ivan Feodoroffin kuvaa ole näyttelyssä asetettu niin näkyvälle paikalle kuin Gutenberg'in, ja mainitsevat että syy on siinä kun useimmat näyttelykomitean jäsenet ovat saksalaisia, niin tietysti he maalaisensa kuvan näkyvämälle paikalle asettavat. — Mainitut lehdet eivät näy lainkaan huomaavan että Gutenberg on koko taidon keksijä ja Feodoroff ainoastaan Wenäjän ensimmäinen kirjanpainaja.

K. —n.

Uutisia. — Notiser.

Finska Typografernes understödsförenings medlemmar voro den 4 maj samman kallade till möte i Typ. förenings lokal. Först upptogs till behandling frågan om vidtagande af åtgärder för stärkande af understöds-kassans tillgångar, hvilka befunnits vara otillräckliga för att tillåta utbetalning af pensioner åt sådana medlemmar, hvilka enligt § 29 i stadgarne blifva pensionsberättigade. Mötet var enigt om, att något måste göras för att förhjälp kassan i ett bättre läge, och beslut fattades att åt en af föreningens ordförande, hr Th. von Frenckell samt hrr R. Ahlstedt, A. Finander, V. Pettersson, J. A. Snell, E. Nordling, J. Sigell, W. Brandstake och J. Jakobsen, bestående komité uppdraga anordnandet af en stor festlighet till förmån för pensionskassan.

Förslaget till stadgar för en supplementär sjukhjälpkassa genomicks härefter paragraf för paragraf. Förslaget godkändes i öfrigt utom att ordet »sjukhjälpförening» i § 1 förändrades till »sjukhjälpkassa» samt benämningen »Förslag till tillägg till Stadgar för Finska typografernes understödsförening» ändrades till »Förslag till Stadgar för Finska typografernes understödsförenings supplementära sjukhjälpkassa». Ät bestyrelsens uppdrag att söka stadfästelse å stadgarne.

Såsom vi redan tidigare nämt, blir inskrifningsafgiften i den supplementära sjukhjälpkassan 5 mark samt månadsafgiften 50 penni. Kassan utbetalar i sjukhjälp 8 mk per vecka.

Ett grafmonument skall, på initiativ af Helsingfors' typografer, resas på de härstädes sislidet år den 20 maj vådiligen omkomne fyra kollegernes graf. Den 8 dennes sammanträdde fullmäktige från samtliga tryckerier i föreningslokalen och kommo öfverens om att beställa en, sockeln oräknad, cirka 2 meter hög, naturlig sten, å hvilken skulle graveras de dödas namn och döds-dag. Meninge är att aftäcka grafvården den 26 maj. Hrr J. A. Snell, A. Itkonen och K. Roine utsågos att ombesörja realiserandet af beslutet. I kostnaderna för världens uppresande hafva deltagit samtliga

härvarande typografer, de afidnas anhöriga samt Tammerfors' typografer.

Suomen Kirjanpainajain apuyhdistyksen jäsenet oli t. k. 4 p:nä kutsutut ylimääräiseen kokoukseen Kirjanp. yhd. huoneistoon. Varapuheenjohtaja hra E. Nordling avasi kokouksen, selittäen että toimikunta oli katsonut tarpeelliseksi kutsua yhdistyksen jäsenet neuvotelemaan keinoista rahaston lisäämiseksi sekä viime vuosikokouksessa nostetusta kysymyksestä lisäyhteyksiksi Apuyhdistyksen sääntöihin, koskeva lisäapuyhdistyksen perustamista. — Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin faktori R. Ahlstedt ja kirjuriksi faktori A. Finander. Puheenjohtaja selitti ettei rahasto, kuten viime vuosikokouksessakin sanotaan, saata nykyisillä varoillaan maksaa eläkkeitä vanhoille jäsenille, joka eläkkeensaanti sääntöjen mukaan pitäisi alkaa v. 1897. Jotakin olisi siis tehtävä rahaston vaurastuttamiseksi. — Kaikki läsnäolijat olivat samaa mieltä. Hra Finander ehdotti että ensi syksynä toimeenpantaisiin joku suurempi juhlallisuus ja että kokous valitsisi komitean sitä varten. Ehdotti sitäpaitsi että perustettaisiin eri rahasto, jonka korot käytettäisiin kykenemättömyys-eläkkeiksi. Kokous hyväksyi ensimmäisen ehdotuksen, mutta jälkimäistä vastusti usea puhuja siitä syystä että rahasto tuskin saadaan niin suureksi että sen korot tarkoitukseen riittäisivät. Toiset tahtoivat että saavat varat pantaisiin yleiseen rahastoon, toiset että ne eri rahastona säilytettäisiin ja että pääoma ja korot tarkoitukseen käytettäisiin; varoja voisi vuosittain samalla tavalla lisätä hankkia. Vilkkaan keskustelun jälkeen jätettiin tämä ehdotus vasta sitte päätettäväksi, kun nähdään millainen tulos saadaan toimeenpantavasta juhlallisuudesta. Päätettiin juhlakomiteaksi, paitsi yhd. puheenjohtajaa luutnantti Th. v. Frenckelliä, valita kahdeksan henkilöä. Valituiksi tulivat hrat R. Ahlstedt, A. Finander, V. Pettersson, J. A. Snell, E. Nordling, J. Sigell, W. Brandstake ja J. Jakobsson. — Otettiin käsiteltäväksi ehdotus lisäyhteyksiksi Apuyhdistyksen sääntöihin. (Katso »Gutenberg» n:o 5). Pidettiin siinä ehdotettu rahasto tarpeellisena. Sana »yhdistys» ehdotuksessa muutettiin »rahastoksi». 9 §:n loppu muutettiin kuulumaan »kuitenkin niin, että tällä rahastolla on eri kirjat». Koska tämä rahasto tulee toimimaan itsenäisesti, muutettiin nimeksi »Suomen Kirjanpainajain Apuyhdistyksen Lisä-apurahasto». Yhdistyksen toimikunnalle jätettiin asianomaisen vahvistuksen hakeminen.

Hautapatsaan viime vuonna toukok. 20 p. hukkuneiden neljän kirjaltajan hauldalle ovat Helsingin kirjaltajat tuumassa hankkia. T. k. 8 p:nä kokoontui edustajia kaikista kirjapainoista yhd. huoneistoon sopimaan sen ulkomuodosta, kustannuksista y. m. Päätettiin tilata noin 2 metrin korkuinen luonnonmukainen kivi (paitsi alustaa) johon nimet ja kuolinpäivä piirrettäisiin. Aikomus oli paljastaa patsas sunnuntaina t. k. 19 p:nä, mutta väliintulleista syistä on se täytynyt lykätä sunnuntaihin t. k. 26 p:nä. Asiasta huolta pitämään valittiin hrat A. Itkonen, K. Roine ja J. A. Snell. — Rahankeräykseen on ottanut osaa työläiset kaikista tšekäläisistä painoista sekä vainajain omaiset ja Tampereen kirjaltajat.

Understödsföreningens festbestyrelse beslöt vid mötet d. 11 dennes att i oktober månad föranstalta ett allegri lotteri med program. Trenne medlemmar utsågos hvilka skulle uppvakta principalernes fruar med anhällan om att desse godhetsfullt ville åtaga sig insamling af vinster till det påtänka lotteriet. Följande damer hafva tillmötesgått festbestyrelsens anhällan samt stält sig i spetsen för vinstinsamlingen, nämligen fröken C. Chydenius, fruarna A. Alberg, F. von Frenckell, A. Frenckell, F. Gös, Aug. af Heurlin, A. Lille, M. Schouman, I. Tilgmann, S. Tilgmann samt H. Wasenius.

Apuyhdistyksen juhlakomitea piti kokouksen lauantaina t. k. 11 p:nä. Siinä päätettiin toimeenpantavaksi arpaiset ohjelmalla ensi loka-kuun alkupuolella. Valittiin kolme jäsentä käymään allenimitettyjen kunn. naisten luona pyytämässä että he rupeaisivat voittojen kokoomisesta huolta pitämään, johon kaikki hyväntahtoisesti ovatkin luvanneet ryhtyä, nim.: neiti C. Chydenius, rouvat: A. Alberg F. von Frenckell, A. Frenckell, F. Gös, Aug. af Heurlin, A. Lille, M. Schouman, I. Tilgmann, S. Tilgmann ja H. Wasenius.

Suom. Kirjallisuuden Seura on Helsingin Kirjanpain. yhdistyksen kirjastoon lahjoittanut yhden kappaleen teoksia Lübken Taiteen historia, E. Aspelinin Suomalaisen taiteen historia ja Kalevalan korupainos.

Kirjanp. yhdistyksen Naislaulukunta ottaa osaa täällä ensi kesäkuussa pidettävään soitto- ja laulujuhlaan; ei kuitenkaan kilpailuun.

Finska Litteratursällskapet har till Typ. förenings i Helsingfors bibliotek förärat Lübken taiteen historia, E. Aspelins Suomalaisen taiteen historia samt Kalevala i praktupplaga.

Lustfärden till Petersburg. I anseende till det goda ändamål lustfärden afser, hoppas vi att åtminstone alla de Helsingfors' typografer, hvilka möjligen kunna, skola begagna sig af tillfället att bese grafiska utställningen i Petersburg, och på hvilket goda tillfälle vi ytterligare fästa våra läsares uppmärksamhet. Festbestyrelsens har stält priset ovanligt lågt, — ja så lågt att debet och kredit jämt gå ihop, om alla biljetter bli sålda — hvarför vi tro att den ekonomiska svårigheten lätt är öfvervinnerlig för deltagarne, men tyvärr icke för festbestyrelsens. För lustfärden är ångf. Gustaf Wasa upphyrd, hvilket undergått remott denna vår. Särdeles lämplig är båten för däckspassagerare, emedan den är helt och hållet öfverdäckad. Ångfartyget gör färden mellan Helsingfors och Petersburg, enligt befälhafvarens utsaga, på 15—16 timmar i gynsamt väder, så att de lustfärdande få dröja i Petersburg mera än ett dygn. Affärden från Helsingfors är bestämd till kl. 6 på lördag afton den 1, samt återfärden från Petersburg på tisdag eftermiddag den 3 juni.

Typ. förenings Fruntimmerskör skall deltaga i sång- och musikfesten härstädes i juni, likväl utom täflan.

Typografernes Fören. Sportklubb hade d. 12 maj klubbafon samt bortlottning af diverse sportattiraljer för anskaffande af en kapproddbåt. Vid samma tillfälle uppläste ordföranden en redogörelse öfver klubbens värksamhet under vintersäsongen samt delgaf ett projekteradt sommarprogram.

Hyllning. Måndagen d. 6 dennes uppvaktades faktor Emil Forsström i anledning af hans samma dag inträffade 35-åriga födelsedag med sång af en dubbelkvartett från typografernes sångare.

Klubi-illan vietti K. Y. Urheiluklubi viime sunnuntaina yhdistyksen huoneistossa. Illan kuluessa esiintyi viisikko soittokunnasta, hra E. Holländer lauloi useita hauskoja lauluja ja hra E. Mustonen lausui muutamia erittäin huvittavia pikkukertomuksia pohjanmaan murteella.

Kävelyretken Seurasaareen toimeenpani Kirjanp. yhdistys sunnuntaina t. k. 5 p:nä aamulla kello 8. Oli herttainen kevätpäivä ja kevätuuhelella olivat kaikki osanottajatkin. Soitto- ja laulukunta vuorotellen ilostutti mieliä. Puheita työväen toiveista pitivät hrat C. Bernström ruotsiksi ja K. Kalenius suomeksi. Ilta-päivällä palattiin iloisin mielin takasin kaupunkiin.

Huvimatka Pietariin. Matkaa varten on vuokrattu höyryl. Gustaf Wasa, joka tänä kesänä on täydellisesti korjailtu ja siistitty. Erittäin mukava on se kansimatkastajille, se kun on kokonaan katoksella varustettu. Laiva tekee

matkan Helsingin ja Pietarin välillä, kapteenin sanain mukaan, 15—16 tunnissa, niin että matkailijat tulevat olemaan Pietarissa toista vuorokautta. Lähtö täältä on k:lo 6 i. p. lauantaina kesäk. 1:nä ja Pietarista tiistaina 3:nä p:nä iltapuol. Luultavasti tulee osaa ottamaan kaikki Helsingin kirjaltajat, joilla suinkin on siihen tilaisuutta, varsinkin kun maksu on asetettu niin alhaiseksi kuin mahdollista.

Gymnastikens Vänner (en typografisk gymnastikklubb härstädes) hade den 5 maj mot liten entré följande bekanta och bekantas vänner en s. k. familjär uppväsning i Studenthuset. Den 16 man starka klubben utförde, ledd af typogr. A. Wasenius, efter en ej fullt lyckad uppmarsch, några serier stafgymnastik samt därefter af samtliga gymnaster utförda kraftiga, enkla rörelser på räck och barr äfvensom språng öfver bog, hvarutom några enskilda visade prof på vågade, plastiska öfningar på nämnda redskap. Lejonparten af bifallet vunno de af klubben utförda 10 pyramidgrupperna, hvilka halsbrytande ställningar erfordra mycken styrka och vighet, för att ej blifva vådliga för lif och lem. Mellan de skilda gymnastiknumren utfördes både kuplett- och kvartetsång samt slutligen allmän dans. Gymnastikens vänner afslutade med denna uppväsning sitt 2:dra gymnastikår.

Gymnastikens Vänner nimisellä kirjaltajain voimisteluseuralla oli näytös ylioppilatalossa toukok. 5 p:nä. Seuran johtajana on innolla työskennellyt tunnettu atleetti, painaja A. Wasenius.

Turun Kirjanpainajain yhdistyksen kokouksessa huhtikuun 28 p:nä ilmoitettiin seuraavista asioista:

että johtokunta oli juhla- ja laulukunnalle lähettänyt kiitoskirjeen heidän uutteruudestaan ja erittäinkin sentähden kun Palokunnan talossa maaliskuun 17 p:nä vietetty iltama hyvin onnistui, joka tuotti kassaan jäännöstä 156 mkkaa; että muutamia lanoja oli takaisin maksettu; että oli pöytäkirjanotteella kehoitettu eronneita kirjureja toimittamaan rästissä olevat pöytäkirjat yhdistykselle;

että lakaneen matka-apukassan varat 19 mkkaa 75 p:ää olivat jätetyt yhdistykselle käytettäväksi kilpalatouspalkinnoiksi (eräs huomautus ei antanut aihetta mihinkään toimenpiteeseen); että juhlatoimikunnan puheenjohtaja saa yhdistyksen puolesta nostaa arpaa siitä minkä sunnuntain * yhdistys tulee saamaan kesähuvin toimeenpanemiselle työväenyhdist. kesähuvipalkassa Uttamon pattereilla;

että arpaistoimikunta oli lähettänyt listoja liikkeelle syksyllä pidettäviä arpaisia edistämään ja voittojen kokoojia keräämään.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin urheiluklubin sääntöehdotus.

Keskusteltiin juhlatoimikunnan ehdottamasta huvimatkaista Helsinkiin Juhannuksena. Juhlatoimik. annettiin se toimeksi sillä ehdolla jos etukäteen pilettiä käy joltisestikin kaupaksi.

Päätettiin tilata yhdistyksen faktori Scheiblerin ulosantama norjalainen Oppi- ja Kuosikirja sekä ostaa faktori Nordinin kirjapainokirja.

Päätettiin kerätä joku arvokas voitto kirjapainojen työntekijäin keskuudessa syksyllä pidettäviin arpaisiin. Asiaa vireillä pitämään valittiin 4 miestä.

Nostettiin kysymys: eikö olisi koetettava saada siviililatojain työaikaa päättymään k:lo 7 illalla viikon muina päivinä sekä lauantaisin k:lo 6. Asiasta päätettiin yksityisesti puhutella työnjohtajia. Arveltiin että koska muissakin työpaikoissa lauantaisin lakataan k:lo 6 jopa 5:ltäkin, niin miksei sitä voitaisi kirjapainoissakin käytäntöön panna.

* Siksi tuli kesäkuun 9 päivä.

Samassa yhteydessä lausuttiin jo monesti ennenkin lausuttu mielipide, että yötyö olisi rajoitettava, se kun tahtoo käydä sietämättömän pitkäksi ja rasittavaksi. Lausuttiin että olisi kutsuttava kaikki sanomahtehtien latojat asiasta keskustelemaan, vaan se jäi tällä kertaa siksensä kun kokemuksesta tettiin ettei ole niinkään helppo siinä kysymyksessä yksimielisyyttä saavuttaa. Omain asiain harrastusta löytyy vähäsen, mutta veltoutta paljon.

* * *

Turun Kirjainainajainyhdistyksen laulukunta kuuluu asettaneen itsensä lepäämään toistaiseksi.

Påsknyheter från Borgå. Med konstförvandts-titel har hugnats sättare-eleven Albert Johansson. anställd å Werner Söderströms boktryckeri. Titeln är ej så uppseendeväckande som den stora förmån — löneförhöjning till hela 50 mark per månad (sic!) — hvilken åtföljde titeln.

Extra gratifikation, stor 20 finska mark, har äfven å ofvannämda tryckeri vid påsktiden tilldelats en annan sättare, hvilken i nåder arbetar efter »70-pennis taxan».

Suomalainen kirjapainonjohtajana Amerikassa. »Framåt» nimisen sanomalehden painoon Brooklynissa, New-Yorkissa, Pohj.-Amerikassa, on faktoriksi otettu hra J. G. Tuomi Vaasasta, joka jonku aikaa on ollut latojana samassa painossa. »Framåt» painossa työskentelee useita skandinaavilaisia.

Landsman faktor i Amerika. Å tidningen »Framåt» tryckeri i Brooklyn är till faktor antagen J. G. Tuomi från Wasa, hvilken en tid varit anställd som sättare å sagde tryckeri. Å »Framåt» tryckeri arbete flere skandinaver.

Venäjältä. Sanomalehtien työväen sunnuntailepo. Yleisessä kirjainainajain kokouksessa Pietarissa on otettu huomioon se seikka, että lehtien maanantaisinkin ilmestyessä kaikki se monennäköinen ihmisjoukko, joka lehdissä työskentelee, on estetty nauttimasta sunnuntailepoa. Kun keskinäiset sopimukset on huomattu mahdottomiksi, päätti kokous pyytää hallitusta säätämään lain pyhätyötä vastaan lehtien toimituksissa, konttoreissa ja kirjapainoissa.

Typografernas gymnastikklubb i Stockholm, hvilken öfningar pågått regelbundet två gånger i veckan sedan den 1 oktober 1894, afslutade den 25 april sin säsong med en uppvisning å Gymnastiska centralinstitutet. Öfningarne ha omfattat såväl fristående som attiraljgymnastik och stätt under ledning af löjnant S. A. Drakenberg. Uppvisningen var särdeles lyckad och vittnade om så väl utmärkt instruktion som äfven om nit och intresse från eleverna. Särdeles jämt gingo sprången öfver häst och plint samt rörelserna å bom. Uppvisningen bevisades af några bland Stockholms mäst framstående militära och civila gymnaster samt de främlingar från Frankrike och Tyskland, som för närvarande vistas i Stockholm i och för gymnastikstudier, och de uttalade sin belåtenhet med prestationerna, något som den talrika publiken äfven lade i dagen genom lifliga bifallsyttringar. En del af Bellmanskören illustrerade uppvisningen med några sångnummer.

Som ett uttryck af elevernas tacksamhet för den utmärkta ledare de haft i löjnant Drakenberg, öfverlämnades till honom efter uppvisningens slut en smakfull silfverpokal.

Sv. T.-T.

Kirjaltojen voimisteluyhdistyksellä Tukholmassa oli yleinen näytös viime huhtik. 25 p:nä Voimistelu-keskuslaitoksessa. Yhdistys on lokak. 1 p:stä 1894 harjoitellut kaksi kertaa viikossa luutnantti S. A. Drakenbergin johdolla. Näytöksessä oli saapuvilla muutamia Tukhol-

man etevimpiä sekä sotilas- että siviili-voimistelijoina ynnä siellä opiskelevia ranskalaisia ja saksalaisia voimistelijoina. Esiintymisiä yleensä kiitettiin hyviksi.

Sv. T.-T.

70 v. kastin ääressä. Fall Riverissä Massachusetissa, vietti Tammik. 18 p:nä 87:tä syntymäpäiväänsä Noel E. Tripp, yksi Amerikan vanhimmista kirjaltajista. Muutamia kuuksia sitte oli hän vielä latojana The Monitorissa. Hän on seissut kastin ääressä yli 70 v.

Ammattiuutisia. — Facknotiser.

Sträcklinje utan åtföljande linjer bör i de flesta fall ej användas, emedan sträcklinjen i kombinerad med andra infattningar, såsom t. ex. Fig. 1 visar, gör sammanställningens intryck obindande, hvaremot genom de ledande linjernas invärkan i Fig. 2 denna brist blifvit afhjälpt.

Fig. 1.

Fig. 2.

Sträcklinjen kan dock med fördel lämnas obegränsad på yttre sidan, när man vill utmärka öfvergång från mörkare till ljusare skugga. En rak sträcklinje, sådan som den nedersta i Fig. 3, ser stel ut och är mera

Fig. 3.

Fig. 4.

oändamålselig än en afrundad dylik, exempelvis sådan som den i Fig. 4.

Det finnes färger som vid tryckningen så spruta omkring färg, att de alldeles nedsmitta maskinen och alt i dess närhet. Detta kan undvikas om i färgen sättes några droppar glycerin.

Uusia laivoja ja uusia lautoja ei saa kastella eikä käyttää purkamiseen. Olemme viime aikoina nähneet monessa painossa näin tehtävän ja tahdomme muistuttaa tästä huonosta tavasta luopumaan. Uusilla tarvekaluilla ei ole mitään hyötyä jollei niitä osata hoitaa. Ladelmalaivoja pitäisi joskus, silloin tällöin, puhdistettaman ja öljyttämän. Nämä ovat kyllä asioita jotka jokainen kyllä tietää, mutta kuitenkin eivät sitä kaikki noudata.

Erittäin turmiollinen on asfalttilattia, erittäinkin kirjaimille ja materiaaleille, samoin myöskin monen latojan heikoille reumaattisille jaloille. Emme kehoita ketään kirjapainon isäntää työhuoneistoonsa semmoista teettämään, sillä kokemuksestamme tiedämme että puulattia on monin kerroin edullisempi latomahuoneissa.

Gutenbergin Toimitukselle.

Sekä kykenemätön että haluton minkäänlaiseen »kynäsotaan», jota sitäpaitsi katson tarpeettomaksi, pyydän tilaa seuraavalle, josta käynee selville että »tuon merkillisen kirjeen kirjoittaja» suotta sanoo minun valehtelevan:

Samaan aikaan kun me allekirjoittaneet tulimme tänne ja saimme työtä, saapui tänne neljäs* suomalainen, Otto Holmelin, joka ei onnistunut saamaan paikkaa, vaan *sanoi* heti matkaavansa etelään päin, ehkä hän viipyi täällä noin 6 viikkoa ja kun ei sittenkään saanut

* Yksi, nim. Bergroth, oli saapunut pari viikkoa ennen.

työtä matkusti hän Suomeen takasin. Saadesamme työpaikan ei ainakaan meiltä kysytty jos osaamme venettä. Tukholma 23/4 95.

J. F. Nyman.

Frans Wiander.

J.

Vielä sana

Emil Wahlsteinille ja hänen kätyreilleen G. H. Cajanderille ja Kustaa Hoimelalle.

Teidän kanssanne on mahdoton järjestäytyä mistään asiasta kiistellä, sen tunnen entuudestaan. Hyppetelette oksalta oksalle sitä myöten kuin ne altanne poikki lyö-dään ja rakennatte uuden valheen pesän rikkireivityn viereen, niin että lopulta olisi parsittava koko puu, joka taasen veisi kaiken tilan G:bergissä. Kysymys on siitä että te olette salaisesti »agiteeranneet» Gut. tämän vuoden toim. vastaan. Mitä varten ette pysy siinä vaan sen sijaan joka mies hyppäätte toisiin asioihin ja kielen raakunella koettatte säilyttää.

Wahlstein syyttää minua valehteliaksi, vaikka ku-moimattomaksi totuudeksi jää ikäpäiviksi, että Wahlstein on lähettänyt tuon puheenaolevan kehoituskirjeen. Ketun temput eivät nyt auta.

Hoimela soittaa samaa virttä hänkin ja on oikeen ruotsinnuttanut »vastineensa». Ei mitään asiallista siinä näkään; sen neuvon tosin saan, että mennä teollisuus-hallituksesta hakemaan hakupaperini. Sen tiedän itse kyllä hyvin. Enkä luule sen kuuluvan kenellekkään jos olen hakenut haettavana olevaa stipendia, yhtä vähän kun sekään että Hoimela haki faktorin paikkaa Porvoossa, jolla sijalla tosin jo oli mies, mutta jota hän pyysi syrjäytettäväksi.

Ja tuo Cajander-parka ei tietysti myöskään voi py-syä asiassa, mahdotonta on puhua totuutta vastaan. Sen sijaan sanoo hän »erottaneensa» minun Gut. toim. ja että minä sentähden »hyökkäisin» hänen kimppuunsa. Vaikka sivuasia, olkoon se kerrottu tarkemmin. Lopulla vuotta 1893 valittiin Hels. kirjain. yhdistys minun parikin eri kertaa jäseneksi Gut. toimitukseen suomenkielistä tekstiä varten. Tämä oli alunpitäin minulle hyvin tukala ja työläs toimi, semminkin kun täytyi alkaa yhteistyöhön niin salakavalan henkilön kanssa kuin Emil Wahlsteinin, jonka metkuista jokainen tiesi aina jotain uutta kertoa. Heti huomasiin ettei Cajanderilla ollut muuta kuin päätoimittajan nimi, Wahlstein hoiti mielensä mukaan asiat. Eräs hyvin tunnettu henkilö kyhäsi sitten kirjoitussarjan huonosta työjärjestyksestä Suomal. Kirj. Seuran painossa, joka painettiin pääkirjotukseksi korpus väliskeillä. Kun sitten saman painon latojat yksimielisesti panivat vastalauseensa edellistä kirj. vastaan, ei sille ollut tilaa, mutta sen sijaan ruotsinkieliselle uudelle haukkuma-kirjotukselle puheena olevan painon johtajaa vastaan. Ja sitten vihon viimen tuo puheena oleva vastaus painettiin nonparellilla kaanteen eri paikkaan ja toimituksen sanat alkuun korpus väliskeillä. Tässä jo meni minun mielestäni havittomyys yli rajojen ja heti seuraavana aamuna kirjoitin kirjeen yhdistyksen esimiehelle, jossa pyysin eroa Gut. toimituksesta. Cajanderilla eikä muillakaan ei ollut siitä tietoa, ennenkuin kuukauskokouksiokierrokselta näkivät. Esimies Kosk julkuluki kirjeen kokouksessa ja luonnollisesti myönnettiin pyytämäni ero. Mitenkä te sitten olette minun erottanut? kysyn vaan. On hauska nähdä minkä uuden vaaen nyt rakennatte. Aika mies ja akan lakki päässä. Siteeraukseenne merkitsee vaan millä sivistyskannalla miehet ovat.

Tukholmassa Maaliskuun 7 p. 1895.

Antti Hautala.

Glöm ej Invalidfonden!

Satunnaisten menojen rahasto.

Säästölaatikkojen kautta on Maaliskuussa saatu seuraava määrä varoja alla olevista kirjapainoista:

	Smk.
Simeliuksen kirjapainosta	9: 12
Hufvudstadsbladetin latojilta	8: 20
Päivälehdin kirjapainosta	7: 55
Uuden Suomettaren latojilta	7: 30
Pettersson & K:n kirjapainosta	6: —
Sentraali-kirjapainosta	4: 15
Suom. Kirj. Seuran kirjapainosta	1: 88
Weilin & Göösin kirjapainosta	1: 40
Hufvudstadsbladetin siviililatojilta	1: 24
Senaatin kirjapainosta	1: —
Nya Pressenin kirjapainosta	—: 77
Frenekellin ja Pojan kirjapainosta	—: 55
Summa 49: 16	

G. E.

Kirjelaatikko. — Brefläda.

Jyväskyläläiset. Ei ole tullut.